

MOTERŲ

Choras „Lelija“ JAU 40 metų
PINA DAINŲ
VAINIKĄ

Rūta Vasiliauskienė

Dainavimas žavi nuo senų laikų – harmoningi garsai, išgaunami paties žmogaus balsu, džiuginantys, verčiantys susimąstyti, kartais – ir ašarą išspaudžiantys. Šis poveikis tampa dar stipresnis, kai dainuoja ne vienas, o daug žmonių, kai daug balsų susilieja į vieną, darniai skambantį, garsą, savo jėga ir grožiu paliečiantį širdį ir suvirpinantį sielą. Ne veltui nuo gilios senovės chorų giesmėmis buvo šlovinami dievai, valdovai, jos skambėdavo religinių apeigų metu, o vėliau chorinės dainos tapo gražia laisvalaikio atgaiva, džiuginančia ir klausytojus, ir atlikėjus koncertų salėse, šventėse...

Choro „Lelija“ senbuvės. Iš kairės: Raminta Damušienė, Angelija Jakštienė, Birutė Tūtorienė, Birutė Mockienė, Elytė Komskienė, Vida Cikienė, Danutė Urbienė, vadovė Dalė Jonušauskienė. A. Sinkaus nuotr.

Jurbarko kraštas visada pasižymėjo chorų gausa: vyrų, moterų ir mišrūs, vaikų, jaunimo, merginų, berniukų – daugelį metų šie kolektyvai kvietė vis naujas

jurbarkiečių kartas patirti dainavimo džiaugsmą, išreikšti save.

Chorai susikurdavo ir išnykdavo, kartais jie gyvuodavo ilgai, kartais – trum-

piau, o ši kartą norėčiau papasakoti apie vieną iš ilgaamžiškiausių Jurbarko kultūros centro kolektyvų – moterų chorą „Lelija“, šį rudenį švęsiantį veiklos 40-metį.

Grupė Jurbarko kultūros rūmų moterų choro dainininkių po rajoninės dainų šventės 1983 m. gegužės 29 d. Iš kairės: Irena Rukšnaitienė, Liuda Dravininkienė, Danutė Maskolaitytė, Roma Murauskienė, Danutė Šliažienė, vadovė Dalė Jonušauskienė, Vida Cikienė, Agnūtė Jasaitienė, Malvina Čepienė, Irena Vermontienė. Choro „Lelija“ archyvo nuotr.

ŽVILGSNIS | PRIEŠISTORĖ

1996 metais išleistoje knygoje „Jurbarkas. Istorijos puslapiai“ teigiama, kad pirmieji vokaliniai kolektyvai Jurbarko krašte buvo bažnytiniai chorai, susibūrę daugiausiai paskutiniajame XIX amžiaus dešimtmetyje: 1885–1890 m. – Veliuonoje, o 1890–1895 m. – Jurbarke bei Eržvilke. Jurbarko choras, vadovaujamas Vinco Nacevičiaus (1875–1943), ne tik giedodavo bažnyčioje, bet ir dalyvaudavo įvairiose šventėse, koncertuose. 1900 m. Jurbarko bažnyčios vargonininku ir chorvedžiu tapo Antanas Pocius (1884–1953), toliau sėkmingai vystęs vokaliųjų kolektyvų veiklą. Po penkerių metų A. Pociui išvykus į JAV, Jurbarko bažnyčios vargonininku tapo jo vyresnysis brolis Jonas Pocius (1876–1948), vadovavęs bažnytiniam chorui net 40 metų. Beje, J. Pocius vadovaujamą chorą tik iš dalies galėjai vadinti bažnytinium, nes repertuare, be bažnytinių giesmių, būta ir nemažai pasaulietinių dainų, kurias dainuodavo įvairiomis progomis.

Po Antrojo pasaulinio karo, 1946 metais, Jurbarke buvo įkurti kultūros namai – atsirado įstaiga, kuri tiesiogiai ėmė rūpintis visų meno rūšių saviveikla, taip pat ir vokaliniais kolektyvais. Žinoma,

pokaris ir rezistencija nebuvo pats tinkamiausias laikotarpis meninei saviraiškai, tad pirmieji kolektyvai pradėjo burtis tik po keleto metų – 1949-aisiais. Iš pradžių jiems vadovavo Petras Janušas ir Edvardas Liorencas, o nuo 1950 m. lapkričio 1 d. – pedagogas ir chorvedys Benediktas Vasiliauskas, kultūros namuose dirbęs iki 1960 metų.

1963 m. rugpjūčio 1 d. kultūros namuose darbą pradėjo jaunas chorvedys Vytautas Verseckas, Jurbarke subūręs mišrų chorą, kuriame dainavo 50 dainininkių, ir kuris 1965 m. jau dalyvavo respublikinėje dainų šventėje.

1969 m. pabaigoje mišriam chorui pradėjo vadovauti muzikos mokyklos mokytoja Marija Tautkuvienė, taip pat subūrusi ir 40 dainininkių moterų chorą. Choras gražiai pasirodė 1970 m. respublikinėje dainų šventėje. Marijai Tautkuvieni dël pablogėjusios sveikatos atsisakius vadovauti chorui, kurį laiką Jurbarko dainininkių balsai buvo nutilę.

CHORAS

1982 metais, ką tik baigusi Valstybinės konservatorijos Klaipėdos fakultetų chorinio dirigavimo specialybę, į Jurbarką dirbti atvyko Dalė Jonušauskienė. Tuo metu Jurbarko kultūros namuose choro

jau nebebuvo, todėl jaunos chorinės muzikos entuziastės ir puoselėtojos laukė nelengvas darbas: reikėjo susipažinti su žmonėmis, ieškoti dainininkų ir burti kolektyvą iš naujo. Laimė, kad jaunajai chorvedei padėjo tiek rajono, tiek atskirų organizacijų vadovai – saviveikla tuomet buvo bendras visų reikalas. D. Jonušauskienė prisimena, kad pirmoji jos iniciatyva buvo mišraus choro sukūrimas, tačiau jau tuomet, kaip ir dabar, sunkiausia buvo surinkti norinčius dainuoti vyrus, todėl Dalė, pusmetį pabandžiusi juos įtraukti į chorą, sistemingai repetuoti ir išmokyti dainų, galiausiai pasidavė ir 1983 metų rajoninei dainų šventei nusprendė parengti tik moteris. Kaip tik po šios šventės ir susiformavo naujojo moterų choro branduolys, kuris toliau tik tvirtėjo, augo, pasipildydamas vis naujomis dainininkėmis. D. Jonušauskienės suburtas dainingų, aktyvių ir talentingų moterų kolektyvas nuo tada ir skaičiuoja savo veiklos metus.

Iš pradžių choras vardo neturėjo – net 17 metų, iki pat 1999-ųjų, jis buvo tiesiog Jurbarko kultūros rūmų moterų choras. Krikštamote tapo tuometinė Smalininkų kultūros namų direktorė Nijolė Aleksienė, pasiūliusi pasivadinti „Lelija“, juk lelėja – ir puiki gėlė, neabe-

jotinai tinkanti kiekvienai moteriai, ir Jurbarko miesto simbolis, vaizduojamas jo herbe. Nemanykite, kad šis vardas visoms dainininkėms iš karto patiko – choro istorijoje rašoma, kad buvę nemažai svarstymų, abejonių, tačiau visgi dauguma nusprendė, kad toks vardas pats „tinkamiausias, gražiausias ir geriausias“.

Per 40 metų „Lelijos“ chorisčių lūpose skambėjo ir tebeskamba daugybė vokalinių kūrinių – lietuvių ir kitų tautų liaudies dainos, Lietuvos ir užsienio šalių kompozitorių originali kūryba. Choras dažnai koncertuoja tiek įvairiuose Jurbarko kultūros centro organizuojamuose, tiek kituose Jurbarko miesto kultūrinuose renginiuose, Jurbarko bei kaimyninių rajonų kultūros įstaigose, bažnyčiose, bendruomenės namuose ir dar daug kur. Choro dainininkės – nuolatinės Lietuvoje vykusių ir vykstančių chorų festivalių „Aš atdarysiu dainų skrynelę“, „Kur banguoja Nemunėlis“, „Su jūra dainuok“, „Kur bakūžė samanota“, „Šviesa amžinoji dainos“ dalyvės.

Nuo pat 1983-ųjų šis kolektyvas dalyvavo visose Jurbarko rajono dainų šventėse, o nuo 1985-ųjų – respublikinėse ir pasaulio lietuvių dainų šventėse, Kauno dainų šventėse, taip pat – Vakarų krašto dainų šventėse Klaipėdoje, respublikinėje dainų šventėje Zarasuose.

Žinoma, gražioms, balsingoms ir puikiais sceniniais rūbais pasipuošusioms „Lelijos“ moterims netrūksta ir kitų, ypač vyrų, chorų dėmesio. Ilgametė draugystė „Leliją“ sieja su Palangos kultūros centro šaulių vyrų chorą bei moterų kolektyvu „Guboją“, Kauno kultūros centro vyrų chorą „Perkūnas“, Vilniaus karininkų ramovės vyrų chorą „Aidas“. Su šiais kolektyvais dažnai kartu koncertuojama tiek Jurbarko, tiek svetur.

Jurbarko krašto muzikos mylėtojus „Lelija“ ir jos vadovė jau keletą metų kviečia į chorinės muzikos šventę „Susitikimai dainoje“, kur skamba tiek Jurbarko krašto chorų, tiek iš toliau atvykusių svečių atliekamos dainos.

„Lelija“ turi nemažai draugų ir už Lietuvos ribų, kurie kolektyvą taip pat kviečia dalyvauti įvairiuose renginiuose. Žinoma, kelionės į svečias šalis visada ypatingos, paliekančios daug įspūdžių bei prisiminimų.

2004 m. choras dalyvavo Crailsheimo mieste Vokietijoje vykusiame tarptautiniame chorų festivalyje, organizuotame savo 100-metį mininčios Altenmünsterio-Crailsheimo dainininkų sąjungos. Drauge su choris iš Čekijos, Lenkijos, Prancūzijos bei Vokietijos „Lelija“ tapo šios gražios šventės dalimi. Jurbarkietės gyveno vietos gyventojų šeimos, dalyvavo pažintinėse ekskursijose bei išvykose, koncertavo mados namuose bei Johaneso bažnyčioje, o taip pat – finaliniame koncerte, kur galingai skambėjo visų šventėje dalyvavusių chorų bendrai atliekamos dainos.

„Lelija“ ir Ilbeshaimo-Gauershaimo vyrų choras po koncerto Skirsnemunės evangelikų liuteronų bažnyčioje 2016 m. Nuotr. iš Jurbarko kultūros centro archyvo.

Moterų choras „Lelija“ varlių choro vaidmenyje Jurbarko kultūros centro teatralizuotame mėgėjų meno kolektyvo koncerte „Kelias į laimę“ 2017 m. gruodžio mėn. Nuotr. iš Jurbarko kultūros centro archyvo.

2009 m. Berlyno miesto Lichtenbergo rajono merės Christine Emrich kvietimu „Lelija“ dalyvavo prieškalėdiniuose renginiuose „Šviesų mugė“ bei surengė net keturis koncertus Berlyne.

2010 m. buvusios smalininkietės, jau daug metų gyvenančios Vokietijoje, chorvedės Alvinos Reis-Gavėnaitės kvietimu „Lelija“ svečiavosi Kirchenbolendeno (Vokietija) miesto šventėje. „Lelijos“ moterys su A. Reis-Gavėnaitės vadovaujama Ilbeshaimo ir Gauershaimo jungtinių vyrų chorą bendrai jau buvo koncertavusios prieš dvejus metus Smalininkuose, o vėliau atsirado galimybė šiuos koncertus atnaujinti Vokietijoje. Šioje kelionėje netrūko nei jaukių pasisėdėjimų bei pasidainavimų su šeiminkais, nei įdomių išvykų bei ekskursijų, nei iškilmingų koncertų Ilbeshaimo bažnyčioje ir pagrindinėje šventės scenoje.

Graži „Lelijos“ ir Ilbeshaimo-Gauershaimo vyrų choro draugystė tęsiasi ir vėliau. 2016-aisiais Ilbeshaimo ir Gauershaimo vyrai apsilankė Lietuvoje – tąkart „Lelijos“ moterys turėjo galimybę jiems atsidėkoti už svetingumą, o viešnagė baigėsi įspūdingu abiejų chorų koncertu Skirsnemunės evangelikų liuteronų bažnyčioje.

2018 metais „Lelija“ vėl lankėsi Vokietijos Reino-Pfalco žemėje, kur Ilbeshaimo ir Gauershaimo bendruomenės surengė abiejų chorų daugystės 10-mečio paminėjimą. „Lelijos“ moterys turėjo puikią galimybę pamatyti Ilbeshaimo ir Gauershaimo miestų ir jų apylinkių idomybes bei patirti begalinį šio Vokietijos krašto gyventojų svetingumą, meilę ir pagarbą. Jubiliejus vainikuotas bendru chorų koncertu Ilbeshaimo bažnyčioje. Koncerto metu skambėjo daug vokiškų ir lietuviškų dainų, o ypač džiugu, kad nemažai lietuviškų dainų atliko abu chorai.

2016 metų rudenį „Lelijos“ chorisčių, kartu su daugiau kaip 20 chorų iš 11

„Lelijos“ choristės Lietuvos šimtmečio dainų šventėje „Vardan tos...“ 2018 m. liepos 6 d. Choro „Lelija“ archyvo nuotr.

„Lelija“ ir Ilbeshaimo-Gauershaimo vyrų choras po koncerto Ilbesheime, Vokietijoje. Centre – chorų vadovės Dalė Jonušauskienė ir Alvinos Reis-Gavėnaitės. 2018 m. Choro „Lelija“ archyvo nuotr.

Europos šalių dalyvavo tarptautiniame chorų festivalyje „Advento chorų susitikimai“ Čekijos sostinėje Prahoje, kur koncertavo Šv. Martyno ir Šv. Salvatoro bažnyčiose pačioje senamiesčio širdyje.

Atskirai norėtusi paminėti „Lelijos“ pasirodymus Jurbarko kultūros centre metų pabaigoje rengiamuose teatralizuotuose mėgėjų meno kolektyvų koncertuose. Juose chorai tenka užmiršti savo įprastai rimtą sceninį įvaizdį ir pasiversti pačiais įvairiausiais, kartais juokingais, bet visada – keistais ir įspūdingais personažais: sniegeliais, buvusiomis mylimosiomis, namų tvarkytojomis, vienuolėmis, varlėmis, pribuvėjomis, bėdomis... Vadovė D. Jonušauskienė pastebi, kad būtent „Lelijos“ moterys niekada nepabūgsta koncerto režisieriaus Gintaro Zarecko sumanymų ir joms iškeltų iššūkių, ir drąsiai bei laisvai įsikūnija į bet kokius personažus.

Daug dar būtų galima rašyti apie koncertus, pasirodymus bei išvykas, tačiau juk chore svarbu ne vien tai. Svarbiausi jame yra žmonės – puikiosios dainininkės, savo talentu, atkaklumu ir darbu metai iš metų kuriančios tą ypatingą, pastovų ir įsimenančių reiškinį – moterų chorą „Lelija“. O moterims šis kolektyvas tapo gyvenimo būdu, šiltos draugystės ir jaukaus bendravimo šaltiniu.

„LELIJOS“ MOTERYS

Vadovė Dalė Jonušauskienė skaičiuoja, kad per prabėgusius 40 metų „Lelija“ ilgiau ar trumpiau pabuvojo beveik 100 dainingų Jurbarko moterų, ir pristato, kaip ji sako, „choro branduolį“ – moteris, dainuojančias „Lelijoje“ nuo 30 iki

40 metų. Pasirodo, tik tokios gali būti laikomos tikromis choro senbuvėmis. Moterys juokiasi, kad netgi tos, kurios chore dainuoja jau apie 10 metų, iki šiol yra choro „jaunimas“.

Vida Cikienė – vienintelė, be vadovės, kuri su „Lelija“ buvo nuo pat jos įsikūrimo. Tąkart, prieš 40 metų, ji pašto dėžutėje rado skrajutę, kviečiančią jurbarkiečius įsilieti į meno savi veiklą. Kurį laiką pasvarčiusi, kokią meną šaką – šokius, teatrą ar chorą – pasirinkti, Vida apsisprendė lankyti chorą, nes dainuoti visada mėgusi. Tam pritarė ir jos amžiną atliktą mama, pažadėjusi dukrą išleisti į repeticijas ir prižiūrėti tuomet dar visai mažus jos vaikus. Savo pasirinkimo Vida niekada nepasigailėjo: „Ne veltui sakoma – su daina lengviau gyventi. Taip ir man – dalyvavimas choro veikloje skaidrino mano būtį ir dabar spalvina, paįvairina kasdienybę. Šis choras – kaip antroji šeima, kurią suvienija bendras dainavimo tikslas, jaudulys prieš koncertus, bendras džiaugsmas po sėkmingo pasirodymo...“

Moterys į „Leliją“ susirinko įvairiais keliais: kai kurios pasiprašė pačios, kitos – pakvietė vadovė ar atsiviliojo draugės, taip pat lankiusios chorą.

Viena iš nedaugelio pati išdrįsusi pasisiūlyti dainuoti – Danutė Urbienė, prieš 35-erius metus atėjusi į Jurbarko kultūros centrą ir pasiprašiusi į chorą. Iki šiol D. Jonušauskienė nepamiršta to džiugaus įvykio, pasak jos, tai buvęs tikras stebuklas, juk kaip ilgai reikėdavo vargti, kol prikalbindavo moteris lankyti repeticijas.

Birutė Tūtorienė prisimena, kad kai ji, draugės pakviesta, nusprendė lankyti chorą, labiausiai tam prieštaravo vyras, girdi, kam tau tas vargas, sėdėk namie ir vaikus žiūrėk. Tačiau ji tuomet nenusileido: „Mano svajonė visuomet buvo dainuoti chore, nes dainuoti mėgau nuo pat vaikystės. Mes buvome keturios sesutės, ir, kai tik susieidavome kartu, visuomet skambėdavo dainos. Dabar aš dalyvauju moterų chore „Lelija“ – mano svajonė išsipildė...“ O per

36-erius dainavimo „Lelijoje“ metus ir vyras suprato, kad šis užsiėmimas žmonai būtinas: kai neseniai Birutė paabejojo, kad galbūt jau laikas mesti repeticijas bei koncertus ir atsidėti šeimai, vyras paprieštaravo – ką gi žmona veiksianti be choro.

Elytė Komskienė mena, kad vadovės pakviesta į chorą ilgokai abejojusi, ar priptapsianti jame, nes chore dainavusios mokytojos, gydytojos, kitos puikios ponios, o ji buvusi paprasta moteris, net natų nepažįstanti, visada dainavusi „iš klausos“. Tačiau atėjo, pasiliko ir dainuoja jau 33-us metus, niekada nepasigailėjo savo apsisprendimo ir, kaip sako vadovė, jau daug metų yra choro „vedantysis altas“.

Kad daina visas choristes sujungia ir sulygina, suburia į tvirtą draugišką kolektyvą, tvirtina ir Raminta Damušienė, dainuojanti „Lelijoje“ jau 30 metų. Raminta – mokytoja, vokiečių kalbos specialistė, visose užsienio kelionėse kitoms choristėms būdavo geranoriška vertėja, padedanti susikalbėti ne tik „rankomis, kojomis ir dainomis“ (taip vadinosi vokiško laikraščio, pasakojančio apie „Lelijos“ viešnagę Kircheimbolandene 2010-aisiais, straipsnis). Būtent Raminta pastebėjo, kad vienas iš svarbiausių choristei reikalingų bruožų yra kolektyviškumas, nes tokioje didelėje pačių įvairiausių moterų grupėje anksčiau ar vėliau tenka prislopinti savąjį ego.

„Lelijos“ senbuvės vardija ir kitas savybes, būtinas choristei: darbštumą, atkaklumą, pasiaukojimą, pastovumą ir, žinoma, meilę muzikai.

Beveik visos moterys, anksčiau ar vėliau atėjusios į chorą, su daina draugavo nuo mažens: vienos šią meilę atsinešė iš savo šeimos, kitos – pradėjo dainuoti dar mokykloje, tačiau visiems laikams liko užburtos masinės dainos magijos, iš kurios išsivaduoti, atrodo, ne tik nelengva, bet ir nesinori.

Štai dar keletas chorisčių prisipažinimų:

„Daina mane lydi nuo vaikystės. Dainavau mokykloje, bažnyčios chore Šimkaičiuose. Kai atsikėliau gyventi į Jurbarką, mano dėmesį patraukė moterų choras. Taip ir dainuoju jame iki šių dienų.“ (Birutė Mockienė, 36 metai chore).

„Mano balso lavinimas prasidėjo anksti – kai mano mama su sėserimis giedodavo šermenyse, aš būdavau šalia. Įvairiuose choruose ir ansambliuose dainavau visą gyvenimą. Nors apie „Lelijos“ chorą žinojau jau seniai, bet iš pradžių

Moterų choro dešimtmečio koncertas 1992 m. lapkričio mėn. Choro „Lelija“ archyvo nuotr.

nedrįsau į jį ateiti. Tai, kad aš jau 34 metai šiame chore, atsako į visus klausimus...“ (Angelija Jakštienė).

Darbštumo ir atkaklumo, žinoma, labiausiai reikia repeticijose. Juk ne visos dainos, kurias choristėms reikia išmokyti, būna lengvos – kai kurios, ypač iš dainų švenčių repertuaro, neretai sukelia šoką tiek dainininkėms, tiek vadovei. Prieš atsakingus renginius reikia dažniau repetuoti, susirinkti dainuoti ir savaitgaliais. Kartojant sunkiai pasiduodančią frazę kartais tikra nevilts apima. Moterys prisipažįsta, neretai dainuojančios ne tik namuose pačios sau, bet ir... sapne. Ir laimė, kad net sunkiausios repetacijos pabaigoje vadovė visada pasiūlo: „Na, o dabar užtraukim ką nors smagaus!“ Suskamba daina – ir visų sunkumų, vargo kaip nebūta.

Be abejo, kaip tik vadovės reiklumas bei chorisčių sunkus darbas repeticijose ir lemia, kad koncertuose, festivaliuose, konkursuose ir šventėse „Lelijos“ dainos suskamba tvirtai ir darniai, ne tik sužavėdamos vertinimo komisijų narius bei atnešdamos chorui apdovanojimus, bet, svarbiausia, paliesdamos klausytojų širdis, pakylėdamos sielas, džiugindamos ir virkdydamos...

O pasiaukojimas... Vadovė ir choristės prisimena, kaip 2018-aisiais prieš koncertą Ilbesheime Birutė Mockienė per repetiją... susilaužė ranką. Ir ėjo dainuoti, o į lignonę išvažiavo tik koncertui pasibaigus. Vadovei išreiškus nuostabą ir susižavėjimą, trumpai teatsakė: „Čia aš atvažiavau dainuoti, o ne poilsiauti“.

Choras – tai ne tik repeticijos, koncertai ir šventės, tai ir šilta moteriška draugystė, jaukūs pokalbiai prie kavos puodelio, draugiškai, su dainomis, pačių chorisčių sukurtais eilėmis ir dovanomis, atšvęsti choro, jo vadovės ir cho-

risčių sukaktys ir jubiliejai, originalios ir kūrbingos choro naujokių „krikštynos“. Išduosiu paslaptį, kad įvairių švenčių progomis dažniausiai skamba choro senbuvės Angelijos Jakštienės sukurti posmai.

O kai kada susitinkama ir per laidotuves... Juk, kaip sakė pačios moterys, per daugelį metų jos tapo kaip giminės: jų akyse augo vaikai, jas sieja daugybė prisiminimų, įvykių, džiaugsmų ir vargų... Nors moteriškame kolektyve mažų nesusipratimų pasitaiko, visos stengiasi būti kartu ir netekties valandoje, paremti ištikus nelaimei. Choristės šiltu žodžiu prisimena jas palikusias koleges: Danutę Maskolaitytę, Dalią Stankūnienę, Sofiją Andriušienę, Reginą Neverdauskienę, Stefaniją Vizgirdienę, Eleną Kavaliauskienę, Dalią Stankevičienę, Aldoną Žoromskienę, Zuzaną Andreikevičienę, Aldoną Urbonavičienę, Danutę Šliažienę, Zofiją Totoraitienę, Agnutę Jasaitienę, Adą Jokubauskienę, Iną Gaigalis, Romutę Beliakovą, koncertmeisterę Audronę Stanaitienę.

Vis dėlto, norisi pristatyti visas choristes. Su „choro branduoliu“ jau susipažinote. O štai ir kitos: daugiau kaip dvidešimt metų „Lelijos“ dalimi yra Birutė Kulikauskienė, Rasmina Baliūnienė, Elytė Gailiuvienė ir Jolita Mockaitienė, daugiau kaip dešimt metų – Salomėja Jankienė, Asta Šimkienė, Nijolė Kvietkienė, Alina Kljūnienė, Giedrė Klimaitienė, Jurgita Šauklienė, Rimantė Batvinienė, Ramutė Mineikienė, Rasa Čereškevičienė, daugiau kaip septynerius metus – Vilma Strončikienė, Danutė Tutlienė ir Jurgita Eidokaitienė. Netgi choro naujokės Janina Gurina, Nijolė Kiudienė ir Laima Partikienė jau spėjo „apšilti kojas“. Jau 15 metų chorui talkina koncertmeisterė Danutė Švedienė.

Norėčiau pacituoti dar keletą chorisčių minčių, padedančių suprasti „Lelijos“

„Lelijos“ 25-mečio jubiliejinis koncertas „Atsiliepk dainoj“ 2007 m. lapkričio 10 d. Scenoje kartu su „Lelija“ – Palangos kultūros centro moterų choras „Guboja“ ir vyrų choras „Naglis“ bei Jurbarko kultūros centro pučiamųjų orkestras „Bišpilis“. Nuotr. iš Jurbarko kultūros centro archyvo.

ilgaamžiškumo fenomeną:

„Atėjus į „Lelijos“ chorą prasidėjo gražus, linksmas, nuotykingas, nors ne visada lengvas, bet nepaprastas kultūrinis gyvenimas su daina. Tiesa, su pertraukomis, kurias taip sunku pralaukti, nes daina, kolektyvas, bendro tikslo siekimas traukia labai stipriai...“ (Asta Šimkienė)

„Choras man – atgaiva sielai po sunkios, įtemptos darbo dienos. Mūsų kolektyvas puikus, čia dalyvauja labai jaunatviškos moterys.“ (Rasa Čereškevičienė)

„Chore labai smagu, tikras poilsis ir atgaiva. O kelionių smagumas neapsakomas! Lankysiu, kol leis sveikata.“ (Rasmina Baliūnienė)

„Choras – tai geriausia penkiasdešimtmečio dovana, kurią sau pasidovanojau. Pirmą kartą išgirdusi šį chorą, atliekantį sudėtingą repertuarą, tariau sau: „Noriu!“ Man didelė garbė būti „Lelijoje“. Čia susirinkusios dainos mylėtojos išgyvena didį jausmą – bendrystę. Čia ateinama kurti grožį, o kiekvienos repeticijos, kiekvieno koncerto laukimas ne vien man jau tapo gyvenimo varomąja jėga.“ (Vilma Strončikienė).

„Dainuoju, nes daina man suteikia sparnus. Dar smagiau, kad esu „Lelijiečių“ kolektyve, kur reiki vadovė ir šaunios moterys.“ (Danutė Tutlienė).

Pašakodama apie „Leliją“ D. Jonušauskienė būtinai prašo paminėti ir tas moteris, kurios chorui atidavė daug metų, nors dabar jau nebedainuoja, dažniausiai dėl sveikatos: Haliną Locaitienę, Stasę Povilaitienę, Nijolę Mačiulienę, Saulę Jasaitienę, Angelę Stauskienę, Nijolę Masiulienę. Visos jos vadovė ir dabartinėms choristėms tebėra svarbios ir mylimos, neretai prisimenamos ir

turėtų tapti dainininke. Tėvo sesuo, teta Vanda, dirbusi prekyboje, „gavo“ tuo metu labai retą ir brangiai kainavusį vokišką akordeoną „Weltmeister“ ir Dalytė išvyko mokytis į Rietavo muzikos mokyklą. Nelabai jai ten patiko, juk aštuntokei teko groti gamas bei gilintis į solfedžio paslaptis kartu su daug jaunesniais vaikais. Vėlgi ta pati teta Vanda davė gerą patarimą – baigus aštuonias klases keliauti ne į Rietavo vidurinę, o stoti į Klaipėdos Stasio Šimkaus aukštesniąją muzikos mokyklą, kur kartu buvo galima ir vidurinę pabaigti, ir muzikos pramokti. Klaipėdoje nebuvo lengva, juk Dalė iki tol muzikos rimčiau mokėsi tik metus, tačiau begalinis darbštumas ir užsispyrimas davė savo vaisių – baigusi „šimkinę“, ji viena iš nedaugelio kurse gavo pasiūlymą studijuoti Valstybinės konservatorijos Klaipėdos fakultetuose. Tėvai neprieštaravo, tad muzikos mokslai prasidėjo iš naujo, tik dar sunkesni, ypač dėl to, kad dar besimokydama konservatorijoje Dalė sukūrė šeimą, gimė sūnus Nerijus. Tąkart, prisimena Dalė, taip pat labai padėjo babos parama: vos tik kažkam iš šeimos narių suabejojus, ar jauna mama galės toliau mokytis augindama vaiką, ji griežtai pasakė, kad apie mokslų sustabdymą negali būti nė kalbos. O sūnų prižiūrėti ji padėsianti. Ir padėjo. Ne tik baba, bet ir visi kiti šeimos nariai. Būdama realistė, Dalė nebesvajavo apie dainininkės karjerą, studijavo chorinį dirigavimą ir žinojo, kad dirbs su saviveiklininkais, todėl mokėsi ne tik muzikos, bet ir psichologijos, pedagogikos. Ir tų žinių prireikė – kai baigusi konservatoriją atvyko į Jurbarką.

Ir štai jau 40 metų Dalė Jonušauskienė yra neatskiriama Jurbarko krašto kultūrinio gyvenimo dalis – ne tik vadovauja „Lelijos“ chorui, bet ir moko vaikus muzikos Skirsnemunės Jurgio Baltrušaičio pagrindinėje mokykloje, o troškimą dainuoti įgyvendina savo vadovaujamame moterų vokaliniam ansamblyje „Verdenė“, kurio veiklos 40-metis taip pat ne už kalnų.

Šventės ateina ir praeina, nutyla aplodismentai, užgęsta šviesos, nuvysta dovanotos gėlės... O kasdienybei lieka tik tylus ir atkaklus darbas. Pasirodo, kad kaip tik šis darbas, jeigu jis atliekamas iš visos širdies ir su meile, ir sukuria pačias gražiausias šventes, puošiančias visų mūsų gyvenimus.

Labai gera buvo šiame straipsnyje pristatyti vieną iš tokių švenčių, džiuginančią jau 40 metų – Jurbarko kultūros centro moterų chorą „Lelija“.

aplankomos.

Kaip jau supratote, „Lelijos“ chorą lanko tik ypatingos moterys. Tačiau šis choras pasižymi dar vienu išskirtinumu – vargu ar Lietuvoje yra dar vienas, 40-mečio sulaukęs, kolektyvas, kuriam visą laiką būtų vadovavęs tas pats žmogus.

VADOVĖ

„Lelijos“ vadovė ir siela Dalė Jonušauskienė – tikra žemaitė nuo Plungės – į Jurbarką su šeima atsikraustė prieš 40 metų, pakviesta tuometinės rajono kultūros skyriaus vedėjos Liudvikos Frejienės. Atsikraustė ir pasiliko. Gal dėl žemaitiško pastovumo, o gal dėl to, kad susižavėjo trijų upių santakoje įsikūrusiu miestu, pamilo jį ir jo žmones.

Paklausta, kokie keliai atvedė į muzikos pasaulį, Dalė prisimena mamą, kultūros darbuotoją ir bibliotekininkę, anksti pastebėjusią dukters polinkį muzikai ir mėgdavusia tuo pasididžiuoti giminės susibūrimuose. „Nuo mažens būdavau užkeliama ant taburetės ir dainuodavau giminėms bei kaimynams“, – juokiasi Dalė. Mokykloje ji irgi buvo labai aktyvi – skaitydavo eiles, dainavo chore ir ansamblyje. Dalė svarsto, kad tas aktyvumas, artistiškas noras džiuginti kitus savo gebėjimais gali būti paveldėtas iš mylimos babos, tėvo motinos Petronėlės Pocienės, kuri labai mėgusi dainuoti, šokti, gebėdavusi išjudinti visus aplinkinius, ir būdavo kviečiama netgi į gretimų kaimų gegužines, vadovauti šokiams ir rateliams.

Rimtesni muzikos mokslai prasidėjo tik aštuntoje klaseje, kai visi artimesni giminaičiai ėmė tikinti merginą, kad ji